

supra resolutis in dict. 47. casu, num. 154.

Quibus casibus supra exceptis non obstat regula generalis text. in dict. cap. *Inter alia*, à qua solummodo excipiuntur ibi duo casus. Unde videbatur, in reliquis prædictam regulam firmam manere: (x) nam responderetur, quod quando aliqua constitutio loquitur in materia juris communi, & aliquos casus excipit, non per hoc firmat regulam in non numeratis, imò suppletur à Jure Communi in casibus in ea non exceptis, secundum Panormitanum. (y)

181. Ex quibus omnibus Judices facillime intelligere poterunt, quando reus ad Ecclesiam confugiens immunitate ejus gaudere debeat, & quando inde extrahi possit: unde quoties casus occurrit, in quo confugiens gaudere non debeat, Judex Sæcularis impune, cognito prius quod reus gaudere non debet, poterit illum extrahere.

186. Et si Judex Ecclesiasticus suis censuris impedire velit, ab eo appellare poterit ad Judicem Ecclesiasticum Superiorem, 183. protestando el auxilio Real de la fuerza, y ha de embiar luego à la Chancilleria por la Provision Ordinaria, para que por via de fuerza se lleve el proceso original, y bafe de embiar poder à un Procurador de la Chancilleria con una relacion del caso: la qual Provision se dà luego, para que se lleve el dicho proceso, y para que el juez Ecclesiastico abuelton los descomulgados, y alce el entredicho, si estuviere puesto, por espacio de sesenta dias. T si en la Chancilleria se remitire el negocio al juez seglar, declarando haver havido lugar su apelacion del Ecclesiastico, el dicho juez seglar procede contra el delincente.

184. Et redeundo, unde digressi fuimus, nempe, quando reus fuit deprehensus, & in carcere detentus, vel ab Ecclesia iuste extractus, tunc Judex advertere debet, quod causa incarcerati pia est, secundum Bartolum, (z) ac proinde celeriter erit expedienda. (a) 185. Et quam primum Judex visitabit delinquentem incarceratum, & ejus confessionem recipiet, monebitque prius custodem carceris, ne ante confessionem receptam permittat aliquem cum delincente loqui, ne eum intreat ad negandum, secundum Gregor. Lupum. (b)

(x) Juxta text. in leg. *Hereditarium*, §. Sed neque, ff. de Fundo instruito, & in cap. *Dominius* 32. quæst. 7. & in cap. 1. de Confes.

(y) In dict. cap. *Inter alia*, n. 1. per text. in cap. *Ad audientiam*, de Cleric. non resid. ubi n. 2. idem firmat: tenent gloss. & Bart. in leg. *Serui*, ff. de Usucap. & facit text. junct. gloss. in cap. *Quoniam* frequenter in princ. *Ut sit non*

EX §. QUARTO.

SUMMARI A.

1 Delinquens incarcerato, Judex statim coram Tabellione confessionem ejus assumere debet, & in scriptis eam redigi facere.

2 Tabellio solus confessionem delinquentis incarcerati assumere non potest.

3 Capto delincente, statim ante confessionem querere debet Judex ab eo, cujus status, conditionis sit, & etatem quam habeat.

4 Si delinquens major vigintiquinque annis sit, recipiendum à eo juramentum de veritate dicenda, & interrogaciones, secundum circumstantias negotii facienda.

5 Si delinquens minorem vigintiquinque annis se dixerit, & talis appareat, dandus sibi curator est.

6 Confessio minoris absque curatore, etiam sponte facta, nullius momenti est.

7 Judex, antequam à delincente minore confessionem recipiat, præstat ad litem curatorum aliquem ex Procuratoribus Audientia: qui acceptat, & jurat, & fidejussorem præstat coram Tabellione ipsius causa.

8 Judex recipit à delincente minore juramentum de veritate dicenda coram suo curatore: quod juramentum præstare tenetur, & ad interrogata respondere.

9 Tam major, quam minor, à quibus juramentum de veritate dicenda juste petitur, eam proferre tenetur.

10 Resolvuntur plurima, qua obstat videntur contra magis communem opinionem, qua habet, cum, à quo receptum est juramentum de veritate dicenda, debere eam dicere.

11 Qui iniuste interrogatur à Judice de delicto se commisso, ei verum dicere non tenetur; ceterum si juste, tenetur se prodere, & veritatem fateri.

12 Juste interrogatur quis à Judice de delicto, quando de eo semiplena probatio adest, & de ea innotebit interrogato.

13 Delinquens sciens juste à se inquiri veritatem, eam fateri tenetur, & quæ contra eum sunt indicia sibi manifestanda sunt.

14 Tabellio debet legere delinquenti, à quo

confess. & ibi latè Felin. num. 3. & Covar. lib. 2. Variar. cap. 5. num. 6.

(x) Et Cin. quos refert, & sequitur Tiraq. in Tract. de Privileg. cause, in præfatione.

(a) Juxta text. in leg. fin. Cod. de Custod. reor.

(b) In leg. 6. tit. 29. Part. 7. in gloss. fin.

§. IV. De Confessione delinquentis.

recipitur confessio, unam, quasvè testificationes receptas in summaria informatione, testium nominibus tacitis: ut ex eis delinquens intelligat qualiter delictum probetur.

15 Delinquens iniuste interrogatus, vel quis semiplena de delicto non constat, vel à Judice in competenti interrogatus, aut à legitime recusato, aut ab eo, à quo legitime appellatum extat, poterit declinare versutiam Judicis, alia adhibita fraude.

16 Delinquens, iniuste interrogatus à Judice, non potest simpliciter veritatem negare: licet subterfugio verborum Judicem fallere possit.

17 Mendacium prolatum ab iniuste interrogato à Judice super delicto, si sine juramento, veniale peccatum, si cum juramento, mortale est.

18 Delinquens, qui confitetur delictum, in carcere redueendus, confessio in scriptis redacta, donec sententia feratur.

19 Confessio in civilibus pro condemnato habetur, in criminalibus autem sententia Judicis declaratoria adest debet.

20 Delinquens ex sola sua confessione condemnatio non est.

21 Clericus ex sola sua confessione, absque alia probatione condemnandus, secundum Bernardum Diaz.

22 Minori consenti delictum cum juramento, curatore presente, an competat in integro restitutio adversus confessionem.

23 Delinquenti consenti delictum assignandus terminus trium dierum, vel alius major, vel minor ad allegandas suas exceptiones, & eo elapso fertur sententia, & executioni mandatur.

24 Si delinquens neget, intimari debet parti offensa, quod accusationem proponat.

§. QUARTUS.

DE CONFESIONE DELINQUENTIS.

1. Postquam delinquentis fuerit in carcerem detentus, statim Judex recipere

debet ejus confessionem coram Tabellione, facereque, quod in scriptis à Tabellione confessio redigatur: (a) 2. nec solus Tabellio confessionem delinquentis assumere poterit. (b)

3. Quamobrem Judex illico accedere debet ad carcerem cum Tabellione, & mandabit quod coram se delinquens compareat, interrogabitque eum, cujus status, conditionis, & etatis sit: 4. qui si responderit, se majorem esse vigintiquinque annis, juramentum de veritate dicenda ab eo recipiet, & interrogaciones faciet, secundum circumstantias negotii: 5. si vero delinquens responderit, se minorem esse vigintiquinque annis, & ita ex ejus aspectu apparuerit, (c) tunc Judex ante omnia curatorem ei dabit, quia minor vigintiquinque annis non habet personam legitimam standi in judicio: (d) alioquin, confessio minoris absque curatore facta, esset nulla, etiam si sponte minor eam fecerit: (e) 6. & hanc testantur communem opinionem, & in Regnis Hispaniarum usum receptam, & in praxi observatam plures DD. relati, ac recepti à Julio Claro. (f)

7. Tasi luego el juez le ha de proveer de Curador ad litem. y de ordinario le dà por su Curador un Procurador de la Audiencia, el qual luego acepta la curaduria, y hace juramento en forma, de que como bueno, y fiel Curador defenderà la causa de su menor, segun de derecho es obligado, y à alli fiador, de que lo cumplirà, y el Curador, y su fiador se obligan en forma ante el Escribano de la causa; y hecho esto, el juez le dixerne la Curaduria: 8. & tunc Judex coram curatore recipit juramentum à minore de veritate dicenda, quod juramentum minor præstare tenetur, & ad interrogata respondere: (g) pro qua opinione Anton. Gomez eam sequens (b) expendit text. in leg. 4. tit. fin. Part. 6. Et ita observatur, licet contrarium teneant plures relati per Jassonem. (i) 9. Et tam iste minor, quam major interrogatus à Judice tenetur veritatem confiteri: nam cuiusque reo juramentum de veritate dicenda de-

(a) Juxta text. in leg. 1. in princ. ff. de Custod. reor. & in leg. 4. & 6. tit. 29. Part. 7.

(b) Secundum gloss. receptam in leg. *Tubemus*, verb. *Aliud judicium*, Cod. de Liberal. caus. quam notat Rip. in Pract. Crim. §. *Postquam*, n. 17. Florian. in leg. *Præinte*, n. 112. ff. *Ad leg. Aquil. & Matth. de Afflic.* in decis. 182. n. 6.

(c) Juxta text. in leg. *Minor vigintiquinque annis ex aspectu*, ff. de Minor.

(d) Ut probat text. in leg. *Clarum*, Cod. de Author. press.

(e) Ut probatur in leg. *cum*, & *minores*, Cod. *Si adversus rem judic.* & notat Bartol. in leg. fin. §. *In pupillo*, col. 2. ff. de Verb. oblig. & Hypoth. in Pract. Crim. §. *Nunc videndum*, n. 31. & probat text. in leg. 1. i. tit. 2. Part. 5. & ita

resolvit Anton. Gom. in 3. tom. Variar. cap. 1. n. 64.

(f) Lib. 5. Sententiarum 6. fin. quæst. 51. num. 2. & quæst. 55. n. 12.

(g) Juxta text. in dict. leg. *Clarum*, & firmat expressè gloss. in leg. 2. §. *Quod observari*, Cod. de *Juram. calumn.* verb. *Scire possunt*, & ibi notant Bartol. Cyn. & Paul. n. 7. idem firmat gloss. magna in leg. 2. Cod. de *Eidem*, & gloss. in cap. 1. de *Juram. calumn.* quarum gloss. opinionem testatur communiter receptam Hyppol. in leg. pen. ff. de *Usuef.* n. 72. & Rod. Sur. in leg. 4. tit. de *Las juras*, vers. *Unum nota lib. 2. For. col. 7.*

(h) In 3. tom. Variar. cap. 1. n. 65.

(i) In leg. *Ambiguitatis*, Cod. de *Indict. viduit. toll.*

deferendum est. (j)

10. Nec obstat textus in cap. *Quis aliquando*, vers. *Item illud, de Penit.* Distinct. 1. ubi dicitur, quod nemo tenetur suum delictum patefacere: & illud *laix* cap. 3. ubi reprehenduntur, qui peccata sua, tanquam *sodoma* predicant, nec abscondunt: & facit text. in cap. *Nullo* 12. quæst. 1. & in cap. *Non sunt audiendi* 11. quæst. 3. ubi dicitur, quod vita, & conscientia nobis sunt necessaria, & proximo fama bona: facit illud *Matthæi* cap. 11. ubi dicitur, quod *jugum Domini suave est*, & *præcepta ejus levia*; sed gravissima esset lex, quæ obligaret aliquem ad se prodendum, quinimò & ellet contra jus naturale, cum perinde esset, ac si eum obligaret ad se occidendum; ergo videtur, quod delinquens non tenetur veritatem delicti fateri: 11. nam respondeo, quod in contrarium adducta procedunt, quando aliquis injustè interrogaretur à Judice; nos autem loquimur, quando debite, & justè interrogatur: nam tunc tenetur veritatem fateri, & se prodere, secundum Divum Thomam. (k)

12. Justè autem dicitur quis à Judice interrogari, quando in actis processus delictum adversus eum semiplenè probatum est per unum testem, oculatum, & omni exceptione majorem, vel famam publicam, aut unum inditium, vel plura illi æquipolentia plenè probata, & hoc ei notificatum est à Judice, ex Div. Thoma. (l) 13. Ac idè delinquens non tenetur veritatem fateri, nisi quando scit ritè, & rectè posse à Judice interrogari: quo circa manifestari debent delinquenti indicia, quæ sunt contra eum, & copiam eorum ei tradi, secundum Sorum, & Navarrum. (m) 14. *T' así el juez debe mandar al Escribano de la causa, que lea uno, o dos testigos de la sumaria informacion, de los que dicen contra el que está declarando su confesion, sin decir los nombres de ellos, y en*

*tonces el juez ha de decir al confesante, que vea lo que aquellos testigos dicen contra el: por tanto, que diga la verdad de lo que sabe en aquel negocio: non tamen erit necessitum, copiam inditorum ipsi reo, ejusve Advocato decernendam fore, ut opinabatur Doctor Segura Davalos, Vir alioquin doctus: (n) Nam cum à Tabellione causæ ex mandato Judicis legantur, & referantur depositiones testium testificantium contra reum consentientem, jam non solum verbo Judicis statum, imò observatur forma à Pontifice præscripta in cap. *Quoniam contra falsam*.*

15. Cæterum, si injustè, & indebite, prædictis deficientibus, delinquens interrogetur, vel si Judex incompetens sit, aut legitime recusatus, seu legitime ab eo sit appellatum, tunc delinquens non tenetur veritatem fateri, sed poterit declinare versutiam Judicis, alia fraude adhibita, ex traditis per Glossam, (o) & poterit uti subterfugio, & obscuritate, & amphibologia verborum, nempè, *negando interrogationem, prout in ea continetur, aut negando interrogationem, prout sibi proponitur*, eo sensu intra se retento, quod sibi proponitur, ac si ad delictum consentendum teneretur, cum tamen non teneatur; (p) 16. non tamen delinquens poterit simpliciter negare veritatem absque subterfugio verborum: nam tunc mendacium committeret, quod non permittitur: (q) 17. quòd mendacium prolatum ab injustè interrogato, sine juramento peccatum veniale est; si verò prolatum fuerit cum juramento peccatum mortale erit, ut resolvunt Sorus, (r) & Covarruvias. (s)

18. Si verò delinquens delictum confiteatur, statim ejus confessio in scriptis redigenda erit, & ipse in carcerem reducendus, donec sententia feratur: (t) 19. nam licet in causis civilibus confessus habeatur pro condemnato, tamen in criminalibus requiritur sententia

(j) Secundum Bart. in leg. *Inter omnes*, §. *Reus* in fin. ff. de *Furiis*, cujus opinionem magis communem esse, firmat Jul. Clar. lib. 5. Sentent. §. in quæst. 45. n. 9.

(k) 2. quæst. 69. art. 1. & ibi Cajet. Palud. in 4. Distinct. 19. quæst. 4. col. 3. & Navar. in cap. *Inter verba* 11. quæst. 3. conclus. 6. & in Manual. cap. 18. num. 57. & cap. 25. n. 35.

(l) Ubi supr. art. 2. & ibi Cajet. consentit Sor. in Tract. de Ratione tegendi, & detegendi secretum, memb. 2. quæst. 7. pag. 62. col. 1. & Navar. in cap. *Inter verba* 11. quæst. 3. n. 730. & in Manual. cap. 18. n. 57. & in cap. 25. n. 36.

(m) Ubi supr. & Gregor. Lup. in leg. 4. tit. 29. Part. 7. §. gloss. magna.

(n) In suo Direct. *Judicium Ecclesiast.* 2. part. cap. 14. n. 34. per text. in cap. *Quoniam contra falsam*, de *Probatione*, quem voluit allegare, dum citavit text. in cap. *Quoniam frequenter*.

(o) In simili in cap. *Cupientes*, verb. *Malignantium*, de *Elect.* lib. 6.

(p) Ut colligitur ex text. in cap. *Qualiter*, & quando 1. de *Accusat.* ibi: *Exceptis oculis*, junct. text. in cap. *Evanescent* 21. Distinct. & tradit Adrian. in 4. de *Sacrament.* Confes. §. *Ad argumenta*, dub. 9. afferens, hanc esse communem opinionem, cui consentit Navar. in dict. corol. 64. à num. 765.

(q) Ut probatur in cap. *Nequis arbitretur* 22. quæst. 2. & in cap. *Super eo*, de *Vjur.* & resolvit Navar. in dict. corollar. 64. n. 765.

(r) In Tract. de Ratione tegendi, & detegendi secretum, memb. 3. quæst. 3. conclus. 6. Navar. in cap. fin. de *Paenitent.* Distinct. 5. n. 13.

(s) In lib. 1. Variar. resolut. cap. 1. n. 2.

(t) Juxta text. in leg. *Si confessus*, ff. de *Custod. reor.* & in leg. 4. tit. 29. Part. 7.

ria declaratoria Judicis; (u) 20. quinimò ex sola confessione delinquentis condemnatio fieri non debet, sed requiritur, quod de delicto commissio constet, (x) ne contingat innocentes falsa confitentis damnari, (y) quia in manu cujusdam non est, veram profundere, (z) nec famam, seu honorem prodigere; (a) quod in Clericis observandum etiam est, qui ex sola confessione, sine eo quod constet de delicto perpetrato, condemnandi non sunt: nam ratio, quæ in laicis militat, magis perstringit in Clericis, quorum fama integra necessaria est Republicæ, cum in altiore loco sint sublati, ut reliqui in eos, tamquam in speculum oculos conspiciant, & ex eis sumant, quod imitentur: (b) & hanc opinionem tenent Baldus, & Barbacia, ubi supra, dum ad text. in cap. *Et si Clerici agentem* de Clericis, suppleant, modo consisterentur de crimine commissio: & ita existimo tenendum esse; 21. quamvis Bern. Diaz, (c) resolvat, Clericum condemnari posse ex sola ejus confessione, absque eo quod de delicto commissio constet: quo in loco alias plures specialitates resultant ex confessione Clerici congerit. (d)

Advertendum tamen erit, quod si delinquens sit minor viginquinque annis, & delictum confiteatur, statim quod sibi datus fuerit curator, caute Judex agere debet, quod non eo momento temporis, quo datus fuit curator, auctoritatem præbet curator confessioni facta per minorem: quia tunc non valeret talis actus, tanquam factus absque causæ cognitione propter modicitatem, & brevitate temporis, ex qua apparet cognitionem causæ non præcessisse, nec intervenisse, quæ ad validitatem actus deberet intervenire. (e)

22. Advertendum etiam erit circa supra dicta, quod si delinquens fuerit minor, & auctoritate curatoris confessus fuerit delictum, ei-

dem competere poterit restitutio in integrum adversus confessionem, etiam cum juramento factam, secundum Angelum, & DD. (f) oppositam tamen sententiam, imò tunc restitutionem minori non competere, tenet Anton. Gomez, (g) & eam veram esse intelligit Menochius, (h) quando illa confessio minoris aliis indicis, & conjecturis comprobaretur, ex doctrina Jassonis. (i)

23. Deinde Judex delinquenti confesso assignat terminum trium dierum, aut alium majorem, vel minorem, ad allegandas suas exceptiones, & defensiones, & termino elapso, pervenitur ad sententiam, & ejus executionem; (j) 24. sed si delinquentis delictum neget, perveniendum est ad accusationem, & intimari debet parti offensæ, ut accusationem proponat.

EX §. QUINTO.

SUMMARIÆ.

1. JUDICE ex officio procedente contra delinquentem, recepta summaria informatione, requirendi sunt offensus, vel qui suorum injuriam persequi possunt, an querelare velint, & si voluerint, interponat querelam per viam actus coram Tabellione, & post recipitur confessio.

2. Judice procedente contra delinquentem ad instantiam partis, querela proponitur per viam actus, vel ab Advocato subscripta, & sibi data summaria informatione, per semiplenam probationem decernitur mandatum captivitatis.

3. Querela per viam actus.

4. Querela ad requisitionem Judicis proposita, Judex recipit confessionem delinquentis, & facit notificari parti, ut intra certum tempus accusationem proponat in forma.

Ec

Ju

(u) Secundum glossam receptam in leg. unic. Cod. de *Confes.* & gloss. in dict. leg. *Si confessus*, ff. de *Custod. reor.* & ibi notant Bartol. & omnes.

(x) Secundum Bald. n. 7. *Barbac.* n. 57. in cap. *Et si Clerici*, de *Judic.* Paul. Cast. in Auth. *Sed novo jure*, Cod. de *Servo. fugit.* & communiter DD. ex Simanc. de *Institut.* Cathol. tit. 13. n. 2. & Jul. Claro in lib. 5. Sentent. §. fin. quæst. 55. n. 10. per text. in leg. 1. §. *Item illud*, ff. *Ad Sillan.*

(y) Contra text. in leg. 1. §. *Si quis ultro*, ff. de *Quæst.* & in leg. *Absentem*, ff. de *Penis.*

(z) Ut in cap. *Si non licet* 23. quæst. 5.

(a) Ut in cap. *Nolo* 12. quæst. 1.

(b) Juxta text. cap. *Qualiter*, & quando II. de *Accus.* cap. *cleros* 21. Distinct. in Conc. *Trid.* sess. 14. de *Reformat.* cap. 1. §. 2.

(c) In *Pract. Crim.* cap. 119.

(d) Et plura alia utilia circa confessionem delinquentis refert Jul. Clar. in dict. quæst. 55.

(e) Ita in propriis terminis firmat Hyppol. de *Marfilis* in *Pract. Crim.* §. *Nunc videndum*, n. 32. & 33. ex doctrina Anchar. in *conf.* 72. & in *conf.* 35. col. 1. & in *conf.* 115. col. 2. & sequitur Jass. in leg. *Judices*, Cod. de *Judic.* & pro hac resolutione plura alia refert Hyppol. in loco proxime citato.

(f) In leg. *Certum*, §. *In pupillo*, ff. de *Confes.* Alex. in *conf.* 115. n. 6. lib. 3. & plures, quos refert Menoch. lib. de *Arbitr.* ca. 168. n. 4. & in *conf.* 100. n. 282.

(g) In 3. tom. *Variar.* cap. 1. n. 66. & ejus opinionem indistinctè sequitur Jul. Clar. lib. 5. *Sententiarum*, §. fin. quæst. 60. n. 4.

(h) In dict. *conf.* 100. n. 306.

(i) In leg. *Nam postquam*, §. *Si minor*, n. 7. ff. de *Jurejurand.* & Rumi in *conf.* 135. n. 8. lib. 1. & prædictam opinionem ad utramque partem disputat D. Franc. à *Sarm.* lib. 3. *Select.* cap. 13. & quodam credere distinctionis causa dissolvit.

(j) Ut resolvit Hyppol. in *Pract. Crim.* §. *Postquam*

5. *Judex ex officio non requirentem partem, delinquentem petit, quod precipiat parti offensa, ut accusationem proponat intra terminum, etiam intendendo remedium, leg. Diffamari.*

6. *Judex praefigit terminum pretendenti aliquod jus contra delinquentem, post quem non audiatur.*

7. *Non proposita accusatione a parte intra terminum, incusatur ejus contumacia, & Judex precipit, ut amplius non audiatur, & quod Fiscalis causam assumat.*

8. *Unica monitio sufficit, ut transacto termino, amplius pars offensa contra delinquentem non audiatur.*

S. QUINTUS.

DE INTIMATIONE PARTI OFFENSAE faciendae, ut accusationem proponat.

I. **A**dvertendum est, quod quando Judex a principio procedit ex officio, recepta summaria informatione de delicto, & ejus delinquentem, antequam ad ulteriora procedat, requirit offensum, vel eos, qui possunt prosequi suorum injuriam, an velint querelare, (a) & si respondeant, quod sic, tunc per viam actus coram Tabellione interponunt querelam, & deinde Judex recipit confessionem delinquentis, ut supra resolvimus. Non tamen poterit Judex cogere offensum ad accusandum delinquentem, secundum Glossam: (b) nec etiam poterit compellere heredem offensi ad accusandum, & ita in praxi observatur, secundum Julium Clarum; (c) bene tamen offensus compellitur sub juramento declarare, & narrare seriem facti.

2. Quando vero Judex a principio procedit ad instantiam partis offensa, tunc pars offensam proponit querelam coram Tabellione per viam actus, vel subscriptam ab Advocato: (d) & Judex inquit, quod sibi detur informatio, & data simpliciter probatione, datur mandatum de capiendone delinquentis, & querela utroque casu proponitur, modo sequenti.

QUERELLA.

3. En Salamanca, a tantos dias de tal mes, y de tal año, ante el Illustre Señor Alcalde Mayor, y en presencia de mi el presente Escrivano, y testigos, parecio presen-

(a) Quam praxim probat gloss. in cap. Presbyteri, si a pibe 2. quest. 4. & eam dicitur singularem, & communiter receptam plures, quos refert, & sequitur Aviles in cap. Prætorum, cap. 1. gloss. verb. Eiel, n. 34. Egid. Bofius in Præc. Crim. tit. de Inquis. n. 68. & Jul. Clar. omnino videndus lib. 5. Recept. §. fin. quest. 3. a. n. 4. (b) In leg. Si quis homicidii, verb. coges, Cod. de Accus. quam testatur communiter receptam Covar. lib. 1. Variar. cap. 11. circa fin.

te Ticio vecino de esta Ciudad, y dixo: que en la mejor via, y forma, que de derecho, podia, se querellaba, y querello criminalmente de Seyo, y de los demás, que parecieron culpados en la profecucion de esta causa, y jurando la causa de su querella, dixo: que habidas por premisas las solemnidades del derecho, en un dia de este presente mes, que se contaron veinte y siete dias de el, el susodicho reo acusado, con poco temor de Dios, y menoscupio de su conciencia, y en desafacato de la Justicia Real, vino a el, y sin le decir cosa, ni hacer, por do mal, ni daño le huviesse de venir, le dió una muy gran cuchillada en la cabeza, de que le cortó cuero, y carne, y le salió mucha sangre, en lo qual así haver fecho, havia cometido, y cometio grave, y atroz delito, digno de punicion, y castigo. Por ende, que pedía, y pidió a su Merced, que habida su maria informacion de lo contenido en su querella, mandasse prender al dicho reo acusado, y a los demás, que pareciesen culpados, y tenerlos presos, y a buen recaudo en la Carcel pública de esta Ciudad, donde de protestaba, y protesto acusarle mas en forma, para que fuesse castigado por todo rigor de derecho, y para ello el oficio de su Merced imploro, pidió justicia, y costas, y juró en forma; &c.

4. Porrecta, & interposita hac querela, quando a principio ad instantiam partis proceditur, dataque summaria informacione, & delincente capto, vel interposita predicta querela a parte, quando ad requisitionem Judicis fuit proposita, tunc Judex recipit confessionem delinquentis, ut supra resolvimus, & deinde precipit, notificari parti offensa, ut intra certum tempus accusationem in forma adversus delinquentem proponat. Et ista praxis observatur in nostro Regno, ut firmat Anton. Gomez. (e)

5. Et si Judex ex officio non requirat partem offensam, tunc delinquentes detentus in carcere petit a Judice, quod precipiat parti offensa, ut accusationem proponat, intra certum terminum, intendendo, si opus fuerit remedium, leg. Diffamari, Cod. de Ingen. & manuf. ut resolvit Anton. Gomez: (f) 6. & tunc Ju-

(c) Lib. 5. Sentent. §. fin. quest. 15. n. 5. (d) Ut in leg. Si quis se injuriam, Cod. de Accusat. (e) In 3. tom. cap. 1. num. 17. cum seqq. & eam unico tantum verbo proposuit Bald. in leg. Quamvis, leg. 2. Cod. Ad leg. Falsam, de Adult. & idem disponit text. in leg. 17. tit. 1. Part. 7. & in leg. fin. tit. 26. lib. 4. For. & Ordin. Lusitan. lib. 5. tit. 1. in princ. (f) Ubi supra. n. 17. & Covar. lib. 1. Variar. cap. 12.

Judex praefigit terminum pretendenti aliquod jus, ut intra illum proponat accusationem, alioquin postea non audiatur: 7. qua accusatione intra terminum non proposita, delinquentis incusat contumaciam parti offensa, & Judex precipit, eam amplius non esse audiendam, jubetque Fiscali, causam assumere, accusationemque proponere. 8. Et ad hoc quod post lapsum terminum praefixum a Judice, offensus non audiatur, sufficit unica tantum monitio, & termini assignatio, (f) ut concludit Anton. Gomez (g) resolvens, quando, lapso termino, offensus poterit admitti. Et tunc Fiscalis, vel offensus, si in termino comparuerit, mutatis mutandis proponit suam accusationem in forma.

EX §. SEXTO.

SUMMARI A.

- 1. Accusatio sollemnis in scriptis proponenda est.
2. Accusatio accusatoris, & accusati personas continet, & nomen Imperatoris, aut Regis, diem, & mensem, & locum commissi delicti, & ipsum delictum.
3. Libellus, seu forma accusationis sollemnis Hispano sermone concepta.
4. Forma intendendi incidenter actionem civilem, damna, & interesse, sermone Hispano concepta.
5. Libellus, seu forma intendendi accusationem civiliter, Hispano sermone.
6. Quare ponatur in libello accusationis, Ticio vecino de tal lugar, &c.
7. Accusationem nomen accusatoris continere debet.
8. Absque accusatore nemo dammandus.
9. Accusator ipse, & non per Procuratorem proponere debet accusationem criminalem.
10. Persona Illustris per Procuratorem accusare, & se defendere potest crimine injuriarum, secus in aliis gravissimis delictis.
11. Procurator admittitur ad accusandum delictum, ex quo solummodo veniat imponenda pena relegationis, infamiae, vel pecuniae.
12. Procurator non admittitur ad accusandum, si veniat imponenda pena relegationis perpetua jure Regio.
13. Praxi introductum, quod mulier, vel alia honesta, & Nobilis persona, infirmus, vel in carcere detentus petat a Judice facultatem accusandi per Procuratorem, vel se defendendi.

- 14. Processus gestus cum Procuratore super accusatione criminali est nullus, etiam parte non opponente.
15. Clausula: Como mejor haya lugar de derecho, acuso criminalmente, &c. quomodo intelligenda.
16. In delictis atrocibus superior clausula solet apponi per advocatos: ceterum in parvis solum dicitur: Habidas aqui por premisas las solemnidades del derecho, &c.
17. Nomen Judicis, coram quo accusatio proponitur, an in ea apponi debeat.
18. Clausula: En un dia de tal mes de este presente año, &c. & ibi: En la plaza, apponitur, ad denotandum, quod accusatio debet continere annum, mensem, & locum commissi delicti.
19. Libellus mensem, & annum, & locum commissi delicti non continens, non est admittendus.
20. Si non probetur tali mense, & anno, & loco expressis in libello commissum delictum, reus absolvendus venit.
21. Dies, & hora commissi delicti non est de substantia accusationis, nec apponi debet.
22. Si pars petat diem, & horam apponi in accusatione, ut possit se defendere coartando negativam, exprimenda est.
23. Clausula: Salvo, y seguro, apponitur, ut donet accusatum fuisse aggressorem.
24. Aggressor gravius punitur, quam, qui in rixa delinquit.
25. Clausula: Pospuesto el temor de Dios, apponitur ad magis provocandum Judicem.
26. Clausula: Acompañado de muchas personas, y armado de todas armas, non est necessaria; sed apponitur ad aggravandum delictum, & ut delinquentem prius delictum excogitasse, constet.
27. Armatus praesumitur prius rixam parasse.
28. Clausula: Con animo Diabolico sobre pensado, quare ponatur in accusatione.
29. Delictum ex proposito commissum magis puniendum, quam id, quod repente, & calore iracundiae perpetratur.
30. Mens, & animus distinguunt maleficia.
31. Clausula: A traycion, y alevosamente, &c. quid importet.
32. Proditorie occidit, vel offendet, qui re-

(f) Juxta text. in leg. Titia, ff. de Accus. juncta doctrina Bart. ibi & text. in leg. Si ea, Cod. Qui accus. non poss. ubi DD. communiter, & firmat Bartol. in Extravag. Ad

reprimendum, verb. Super directo crimine, in fin. (g) In dict. cap. 1. n. 24. ubi satisfacit fundamentis in contrarium adductis.

retro, non facie ad faciem in prelio, vel rixa offendit aliquem, etiam suum inimicum.

33 Quis dicatur proditor de jure communi.

34 Proditori occidens, qua pena puniendus.

35 Clausula: Y me tiro muchos golpes, y cuchilladas, y me dió una cuchillada, &c. quare punitur.

36 Non solum de delicto, & delinquente, verum etiam de vulnere constare debet.

37 Clausula: Lo qual hizo con animo de me injuriar, y la provoqué en mi animo, quare posita.

38 Animus injuriandi requiritur in delictis, quia mens, & animus ea distinguunt.

39 Offensus debet injuriam sibi illatam ad animam revocare, ut accusare valeat.

40 Clausula: La qual injuria, y delito es grave, y atroz, quare posita.

41 Atroci injuriam esse, ex quibus contingit.

42 Clausula: Y por ello incurrió en graves, &c. quare posita.

43 Delictum pluribus poenis, & diversis solet inveniri punitum.

44 Si pluribus poenis delictum reperitur punitum, & non confet, qua illarum aliam corrigat, omnes insiigenda, secundum communem: & secundum quod praxis recepit, illa duntaxat, qua à posteriori lege imposita reperitur.

45 Pluribus poenis diversis cumulativè impositis à pluribus legibus pro uno delicto, si ab eis exprimat, omnes insiigendas esse, & habere locum, omnes imponenda sunt.

46 Constituto, quod una poena tollat aliam, illa insiigenda.

47 Si unica poena reperitur delictam una, vel pluribus legibus punitum, illa est insiigenda.

48 Si nulla poena delictum reperitur punitum, arbitrio judicis extraordinarie erit puniendum.

49 Clausula: Por ende à Vmd. pido, &c. quare posita in libello.

50 In criminalibus conclusio libelli de jure non est necessaria: licet ea utantur de consuetudine practici Advocati.

51 Clausula: Y en lo necesario el oficio de Vmd. & ibi: Y juro à Dios, &c. quare ponantur.

52 Licet de jure accusator teneatur se subscribere ad penam Talionis, tamen de consuetudine talis subscriptio necessaria non est.

53 Accusator tenetur de jure Canonico se subscribere ad penam Talionis, secundum Julianum Clarum.

54 Judex ex arbitrio suo calumniosum ac-

cusatorem punire poterit.

55 Accusator calumniosus qualiter de jure Canonico puniatur, remissivo.

56 Clausula: E incidenter de su officio, &c. quare posita in libello.

57 Estimatio injuria in libello alternative ponenda ad lucrum, aut ad damnum.

58 Judex taxare debet summam petitam à parte pro injuria sibi illata, attendente qualitate injuria, & persona.

59 Clausula: Salvo en toda la tassacion, &c. quare posita.

60 Oblata accusatione, statim intimatur accusato, ut ad primam Audientiam respondeat.

61 Libellus responsorius rei ad accusationem contra se positam Hispanè conceptus.

62 Clausula: Por perlonia de mi Procurador, con licencia, &c. apposita in libello responsorio rei, quare posita.

63 Clausula: En que en efecto dice, quare posita, & quomodo explicanda.

64 Clausula: Ni se puede, ni debe de mi prelumir, por ser muy buen Christiano, &c. quare posita.

65 Semel bonus semper presumitur bonus.

66 Nobilis non presumitur malum committere.

67 Quod bonus presumitur semper bonus, & Nobilis quod malum non committet, sunt presumptiones juris tantum, quae per probationem contrariam cessant.

68 Clausula: Lo otro, porque al tiempo que el dicho averfo, &c. quid importet.

69 Si locus, in quo accusatus dicit se fuisse, parum distet à loco commissi delicti, dicere debet in libello, quod continet per totum id tempus, quo dicit accusator commissum delictum, adfuit in illo loco, nec inde recessit.

70 Si locus commissi delicti multum distet à loco, in quo accusatus dicit eo tempore fuisse, non est opus dicere, se nunquam recessisse ab eo loco.

71 Clausula: Hacerlohia para mi propria defensa, &c. quare apposita.

72 Delictum commissum ad defensionem necessariam, non est punibile, quia omni jure permissa.

73 Qui ad sui necessariam defensionem, Clericum occidit, nec in excommunicationem, nec irregularitatem incidit.

74 Defensio necessaria, etiam pro rebus propriis, consanguineis, & vicinis permissa.

75 Defensio permissa cum moderamine inculpata tutela, & quando tale moderamen adesse dicatur.

76 Qui adversarium videt ad se venientem gladio nudo, dicitur in vita discrimine constitutus, nec tenetur expectare, quod ab eo prius percipiatur.

77 Invasus modum defensionis excedens, non est ordinarie puniendus, sed mitius.

78 Ignoscendum ei, qui provocatus voluit ulcisci.

79 Homo dolore intenso promotus, non est in plenitudine intellectus.

80 Reus, qui delictum negavit, si postea, habita copia processu, videat se convictum, poterit allegare, & probare, ad sui defensionem fecisse.

81 Accusatus non debet dicere simpliciter, se commississe crimen ad sui defensionem, sed praemissa negativa, ut in libello: Porque, caso no concluido, &c.

82 Accusator potest pro parte acceptare accusati confessionem, & pro parte repudiare.

83 Accusatus ex sola confessione sua de commissio delicto non punitur ordinarie.

84 Ad probandam defensionem necessariam admittuntur conjecturae, & probationes praesumptivae, & testes familiares, & consanguinei.

85 Injuria privata per pactum remitti potest.

86 Injuria privata remissa, an Judex ex officio procedere possit adversus delinquentem.

87 In omnibus criminibus penam sanguinis ingerentibus, excepto crimine adulterii, transactio licita est.

88 Offensus simpliciter injuriam remittens, non censetur remississe damna, expensas, & interesse.

89 Clausula: A lo menos dar en fiado, quare posita.

90 Reus potest à carcere relaxari sub fidejussoribus, quotiens ex delicto poena corporalis non venit imponenda: & fallit in casibus hic positis, si verò corporalis imponenda veniat, non est relaxandus.

91 Etiam ubi veniet imponenda corporalis poena, si constat de innocentia rei, etiam absque fidejussoribus absolvendus erit.

92 Innocentia rei constabit, testium facta publicatione.

93 Judex, qui in casibus, in quibus reus sub fidejussoribus relaxari potest, & debet, eum non relaxaverit, irrogat ei injuriam, & in syndacatu tenetur.

§. SEXTUS.

QUALITER ACCUSATIO CONCIPIENDA fit.

I. Accusatio solemnis contra delinquentem in scriptis proponenda est: continens personam auctoritatis, & accusati, 2. & nomen Imperatoris, & Regis, & diem, & mensem, & locum commissi delicti, & ipsum delictum, de quo accusatio fit. (a) Et, ut aptius singulae clausulae accusationis explicentur, opera pretium duxi, in forma concipere accusationem, tam criminalem, quam civilem, & utramque simul.

LIBELLUS ACCUSATIONIS criminaliter intentatus.

Ilustre Señor.

3. „Ticio, vecino de esta Ciudad de Salamanca, como mejor haya lugar de derecho, acuso criminalmente à Seyo, vecino „otroso de esta Ciudad, preso en la Carcel „publica de ella; y contando el caso, digo: „que presidiendo en la Iglesia de Dios nuestro „muy Santo Padre Gregorio XIII. y reynando en estos Reynos la Catholica Magestad del Rey Don Phelipe, nuestro Señor, y „siendo su Corregidor en esta Ciudad el muy „Ilustre Señor Don Henrique, y Vmd. su Teniente, en un dia del mes de Abril proximo pasado de este presente año de mil y „quinientos y setenta y tres, estando yo en la „plaza mayor de esta Ciudad salvo, y seguro, „sin hacer, ni decir cosa alguna, por donde „mal; mi daño me huviesse de venir, el suyo „dicho reo acusado, pospuesto el temor de „Dios, y menofrecio de su conciencia, y „en desacato de la jurisdiccion Real, acometido „pasado de muchas personas, para ello convocadas, sobre caso pensado, à traycion „y alevosamente, con animo Diabolico de me „matar, se vino para mi armado de todas armas, mas, ofensivas, y defensivas, con la espada defembaynada, tirando muchos golpes, „y cuchilladas, y me dió una herida en la „cabeza, y otra en una mano, de las quales „me cortó cuero, y carne, y me salió mucha „sangre, y me facaron muchos huesos, y de „ellas efoy en la cama à punto de muerte, y

(a) Juxta text. in cap. 1. juncto text. in cap. Quisquis, & in cap. fin. verbi Libellorum 2. quest. 8. que jura ad hoc notant Archid. & omnes ibi, & probatur in leg. Libello- rum, ff. de Accus. ubi gloss. & DD. in leg. fin. Cod. eod. tit. & ibi gloss. quibus convenit lex 14. tit. 1. Part. 7. & leg. 5. tit. 20. lib. 4. Fori.

Jure sit necessaria, (q) tamen de consuetudine necessaria non est, ut docet Bartolus, (r) pro quo facit text. in leg. 14. tit. 1. Part. 7. ubi prescribitur solemnitas necessaria accusationis; & tamen de predicta clausula nihil dicitur. 16. Ceterum in delictis atrocibus Advocati semper eam apponunt, secundum Gregor. Lupum; (f) in aliis vero injuriis, & delictis parvis solummodo dicitur, *habidas aqui por premissas las solemnidades del derecho*, ut supra diximus in libello civiliter intentato. 17. Nomen tamen Judicis, coram quo accusatio proponitur, licet in libello de jure apponi debeat, (t) tamen hodie praxis, & consuetudo observat id, quod resoluti supra in prima parte, hujus primi tomi, in 4. Tempore, in vers. *Quinto requiritur*.

18. In eodem libello apponitur illa clausula: *En un dia del mes de este presente año*, & ibi: *En la plaza*, &c. ad denotandum, quod accusatio continere debet annum, mensem, & locum commissi delicti, (u) 19. alioquin non esset admittendus. (x) 20. Unde si accusator in libello dicat, *delictum fuisse tali mense, anno, & loco*, & postea non probet tempore illo, & loco, sed aliis fuisse commissum, reus absolvendus erit, ut cum Baldo, & Saliceto resolvit Anton. Gomez. (y)

21. Dies autem, & hora commissi delicti non est de substantia, nec apponi debet, (z) ac ideo in libello diximus: *En un dia del mes de Abril*, non specifying, quo die fuerit commissum; 22. tamen si a parte adversa petatur, quod dies, & hora commissi delicti exprimat, ut reus possit se defendere coarctando negatavam, dicendo se alibi esse, tunc debet ab accusatore exprimi, alias defensio tolleretur accusator: (a) ita praxis observat, quamvis Ant. Gomez (b) ab hac communi opinione recedat: nec supradictis obstat leg. 10. tit. 17. lib. 4. Re-

cop. ubi dicitur, quod procedatur, attenta sola veritate, ut advertit Avendanius. (c)

23. In eodem libello, ibi: *Salvo, y seguro*, &c. Hec clausula apponitur ad denotandum accusatum fuisse aggressorem, 24. quia aggressor gravius puniri debet, quam ille, qui in ipsa rixa deliquit. (d)

25. In eo libello, ibi: *Postpueso el temor de Dios*. Ista clausula necessaria non est, sed apponitur ad magis provocandum Judicem. 26. In eodem libello ibi: *Acompañado de muchas personas, y armado de todas armas*, clausula ista necessaria non est, sed apponitur ad agravandum delictum, & ut constet, delinquentem paratum accessisse, & prius delictum excogitasse: 27. nam armatus presumitur, se prius ad rixam parasse, (e) & quae veniant appellatione armorum constat ex leg. *Armarum*, (f) & ex leg. 4. & 5. tit. 6. lib. 6. Recopil. (g)

28. In eodem libello, ibi: *Con ánimo Diabólico sobre caso pensado*. Ista clausula apponitur ad magis incitandum animum Judicis: 29. quia gravius puniri debet delictum ex proposito, & deliberatione commissum, quam id quod repente, & suborta rixa calore iracundiae, atque impetu perpetratum fuit, (h) 30. nam mens, & animus distinguunt maleficia. (i)

31. In eodem libello, ibi: *A traycion, y alevosamente*, &c. Quae sit proditio, attento *Jure Regio* explicat leg. 1. tit. 2. Part. 7. in fine, & ibi Gregor. Lupus. 32. Et proditorie occidere, vel offendere dicitur, qui *retro*, & non *facie ad faciem in praelio, vel rixa occidit, vel offendit aliquem, etiamsi offensus esset suus inimicus*, juxta text. in leg. 1. in fin. tit. 25. lib. 8. Recopil. & in leg. 10. tit. 26. lib. 8. Recopil. quod, attento *Jure Regio*, observari debet, ut resolvit Anton. Gomez; (j) 33. quamvis de

(g) Juxta gloss. in dict. leg. *Libellorum*, verb. *confus*.
 (h) In dict. leg. *Libellorum*.
 (i) In dict. leg. 14. in gloss. 3.
 (j) Juxta text. in dict. leg. *Libellorum*, & in cap. fin. vers. *Libellorum* 2. quæst. 8. & in dict. leg. 14.
 (k) Ut probat text. in dict. leg. *Libellorum*, & in dict. cap. fin. §. *Libellorum*, & in dict. leg. 14.
 (l) Secundum Roman. in cont. 191. & Alexand. in leg. 1. n. 31. ff. de *Edend.* & Jul. Clar. lib. 5. Recept. §. fin. quæst. 12. n. 9.
 (m) In 3. tom. Variar. cap. 11. n. 2. & Bofsius in Pract. Crim. tit. de Inquisit. n. 93. Jul. Clar. tamen ubi supr. n. 14. dicit, nunquam sibi hanc opinionem placuisse.
 (n) Ut probatur in dict. leg. *Libellorum*, & in dict. cap. fin. vers. *Libellorum*, & in dict. leg. 14. & in leg. 4. tit. 3. lib. 4. Recop.
 (o) Secundum Bart. in leg. *Is qui veni*, ff. de *Public. judic.* & resolvit Bofsius, ubi supr. n. 93. & Gregor. Lup. in dict. leg. 14. in verb. *El mes*.

(p) In dict. cap. 11. & Jul. Clar. lib. 5. Recept. §. fin. quæst. 12. n. 13.
 (q) In Respons. l. n. 13.
 (r) Juxta text. in leg. *Quoniam*, Cod. *Ad leg. Juliam*, de *Ps. public.* & in leg. 1. §. *Com. Ardetes*, ff. *Si quando*, pauper. *se. diss. die*.
 (s) Juxta gloss. in leg. *Lites*, verb. *Per gentes*, Cod. de *Pañ.* & ibi notat Bald.
 (t) Et ibi Alciat. ff. de *Verb. signif.*
 (u) Et tradit Anton. Gom. in leg. 45. *Taur.* & nos resolvimus infr. in 8. part. hujus 1. tom. cap. 1. n. 9.
 (v) Ut cum pluribus DD. resolvit Covar. lib. 2. Variar. cap. 20. n. 7. vers. *In his*, & facit text. in leg. 1. §. 1. ff. *Ad leg. Corn. de Siccar.* & in leg. *Respicendum*, §. *Delinquant*, ff. de *Penis*.
 (w) Juxta text. in leg. *Qui injuria*, vers. *Nam maleficia*, ff. de *Furtis*.
 (x) Juxta text. in leg. *Qui injuria*, vers. *Nam maleficia*, ff. de *Furtis*.
 (y) 3. tom. Variar. cap. 3. n. 5. & Covar. lib. 2. Variar. cap. 20. n. 7.

Jure communi proditor dicatur ille, qui, cum esset amicus alicujus, nulla interveniente causa rixa, securè eum occidit, vel offendit, juxta text. in leg. *Propter insular*, Cod. *Qui accus. non poss.* (k) 34. Et qui aliquem proditorie occiderit, ducendus erit ad caudam animalis per vias publicas; & furca suspendendus, & dimidietas bonorum ejus erit Fisco applicanda; juxta text. in leg. 10. tit. 23. lib. 8. Recop. & in leg. 10. tit. 26. lib. 8. Recop.

35. In eodem libello, ibi: *T me tirò muchos golpes, y cubilladas, y me dió una cubillada*, &c. Ista clausula apponitur ad denotandum, quod nedum de delicto, & delinquente constare debet, verum etiam de vulnere illato. (l)

37. In eodem libello, ibi: *Lo qual hizo con ánimo de me injuriar, y la provoqué en mi ánimo*. Ista clausula apponitur ad denotandum, quod animus injuriandi in delictis requiritur, (m) cum mens, & animus distinguunt maleficia: (n) 39. & requiritur, quod offensus illam injuriam ad annum suum revocaverit. (o)

40. In eodem libello, ibi: *La qual injuria, y delicto es grave, y atroc.* Ista clausula apponitur ad agravandum delictum: 41. quæ aggravatio, & atrocitas contingit, vel ratione *ipsius facti*, vel ratione *personæ*, vel ratione *temporis*, aut *loci*: (p)

42. In eodem libello, ibi: *T por ella incurrió en graves, y diversas penas*, &c. Ad denotandum, 43. quod delictum reperitur aliquando pluribus poenis punitum: (q) 44. & tunc, si non constet expressè, quæ illarum corrigat aliam, omnes infligendæ erunt, secundum DD. communiter; praxis tamen observat, quod solummodo sit imponenda poena, quæ a lege nova, & posteriori reperitur imposita. (r) 45. Si verò diverfa poena commulati vè pro uno

delicto impositæ reperiantur à pluribus legibus, & expressè caveatur, quod utraque poena locum habeat, tunc utraque infligenda erit. (s) 46. Sed si constet, quod una poena aliam tollat, tunc illa infligenda erit: (t) 47. si verò unica tantum poena reperitur imposita pro uno delicto, illa sola erit infligenda, sive per unam legem, sive per plures inveniat imposita. (u) 48. Ceterum si delictum nulla poena expressa in lege reperiat punitum, tunc poena extraordinaria arbitrio Judicis infligenda erit. (x)

49. In eodem libello, ibi: *Por ende de Vmd. pido*, &c. Per hanc cautulam inducitur libelli conclusio, 50. quæ licet in criminalibus de Jure non sit necessaria, tamen de consuetudine ea utuntur Advocati in praxi, ut cum communi resolvit Anton. Gomezius. (y)

51. In eodem libello, ibi: *T en lo necesario el oficio de Vmd.* &c. & ibi: *T juro a Dios*, &c. Ista clausula erunt explicanda per ea, quæ resoluti in prima parte, hujus primi tomi, in 4. Tempore circa explicationem clausularum libelli actoris.

52. Adverte tamen, quod licet olim de Jure accusator tenebatur se subscribere ad poenam Talionis; (z) hodie tamen de generali consuetudine talis inscriptio necessaria non est, ut cum Bartolo, & aliis resolvit Antonius Gomezius, (a) & Julius Clarus, (b) 53. qui restatur de *Jure Canonico* prædictam inscriptionem necessariam esse; 54. Judex verò *suo arbitrio* punire poterit calumniosum accusatorem, ut resolvit Covarruvias: (c) 55. & qualiter de *Jure Canonico* calumniosus accusator puniri debeat, tradit Bernardus Diaz. (d)

56. In eodem libello ibi: *E invidenter de su oficio*, &c. Ista clausula procedit ex iis, quæ supra resolvimus in cap. de *Modo procedendi per viam accusationis*, in vers. *Adverte*, quod

(k) Et ita colligitur ex gloss. 2. in cap. *Clericus*, qui 46. Distinct. & notat Bart. in leg. *Respicendum*, §. *Delinquant*, ff. de *Penis*.
 (l) Juxta text. in leg. fin. ff. *Ad leg. Corn. de Siccar.* & notat Aegid. Bos. in Praxi Crim. tit. de *Delict.* n. 24. & de ista clausula agit Soc. cap. *Qualiter*, & quando II. n. 86. 4.
 (m) Juxta text. in leg. *Sinum convitit*, Cod. de *Injur.*
 (n) Juxta text. in leg. *Qui injuria*, vers. *Nam maleficia*, ff. de *Furtis*.
 (o) Ut probat text. in §. fin. *Instit. de Injur.* & notat Anton. Gom. 3. tom. cap. 6. n. 15. in fin.
 (p) Ut probatur in leg. *Pretor edixit*, ff. de *Injur.* & §. *Attrox*, *Instit. de Injur.* & in leg. *Pedius*, ff. de *Incend. pñna*, & in leg. 20. tit. 9. Part. 7.
 (q) Ut probatur in leg. *Quoties*, ff. de *Act. & oblig.*
 (r) Ita cum Cino, Saliceto, & Alberico, resolvit Ant. Gom. 3. tom. cap. 1. n. 38.
 (s) Juxta text. in leg. *Qui sepultura*, Cod. de *Sepulch.*

violat. & in leg. *In eum*, Cod. de *Furtis*.
 (t) Juxta text. in leg. 1. ff. *Ad leg. Aquil.*
 (u) Juxta text. in leg. *Senatus*, ff. de *Act.* qui text. sic intelligi potest ex gloss. & communiter aliis ibi.
 (v) Juxta text. in leg. *Hodie*, ff. de *Penis*, & in leg. 1. §. *Expiratores*, ff. de *Effract.* & in leg. 2. ff. de *Crim. flelion.* & utrobique notat DD. & in leg. 2. tit. 9. Part. 7.
 (w) In 3. tom. cap. 11. n. 3. & Jul. Clar. lib. 5. Receptarum, §. fin. quæst. 12. n. 21.
 (x) Juxta text. in dict. leg. *Libellorum*, & in leg. *Qui crimen*, Cod. *Qui accus. non poss.*
 (y) 3. tom. Variar. cap. 11. n. 3. in fin.
 (z) In lib. 5. Receptarum, §. fin. quæst. 12. n. 15. cum sequentibus.
 (a) Lib. 2. Variar. cap. 9. n. 1. & ultra eum Panorm. in cap. *Accipimus*, n. 7. de *Fid. Instrum.*
 (b) In Iua Pract. Crim. Canonica, cap. 59.
 (c) In Iua Pract. Crim. Canonica, cap. 59.

ex quocunque crimine.

57. Adverte insuper, quod asfirmatio injuria in libello accusationis ab offensa facienda erit *alternativa*, referendo se ad damnum, aut ad lucrum, prout in utroque libello diximus, ibi: *Quisferamas dexas de ganar, o perder, &c.* Ista est communis praxis, secundum Anton. Gomezium. (e) 58. Et tunc Judex taxare debet, & moderare summam a parte petitam, attendita qualitate injuria; & personae; (f) 59. ac ideo in praedictis libellis diximus: *Salvo in todo la judicial tassacion de Vmd. &c.*

60. Oblata praedicta accusatione coram Judice, statim Judex praecipit, *eam reo accusato intimari, & quod ad primam audientiam eidem respondeat*, ut diximus in prima Parte, hujus primi Tomi, in 4. Tempore in fine: & tunc reus accusatus responderet, forma sequenti.

LIBELLUS RESPONSORIIUS REL.

Ilustre Señor.

61. ,,Seyo, vecino de esta Ciudad de Salamanca, y preso en la Carcel pública de ella por persona de mi Procurador, con licencia que para ello tengo, respondiendo a una acusacion contra mi presentada por Ticio, vecino de esta dicha Ciudad, en que en efecto dice, yo haverle herido de ciertas heridas que tiene, a cuya causa quedamanco, y ha hecho grandes gastos, segun, y que mas largamente en la dicha su acusacion se contiene, cuya forma habida aqui por repetida, y a ella me refiriendo, digo, que de justicia Vmd. me debe dar por libre de la dicha acusacion, y de lo en ella contenido, con demando en costas al dicho adverso, por lo siguiente. Lo primero, por todo lo general, que se suele decir, y alegar, que he aqui por expreso: porque la dicha acusacion no es puesta por parte, ni contra parte, en tiempo, ni en forma, ca rece de relacion verdadera, y de las solemnidades de derecho, y anzi la niego en todo, y por todo, segun, y como en ella se contiene, afirmandome en la confesion por mi hecha. Lo otro, porque niego haver yo herido al dicho Ticio, ni tal con verdad se probará, ni se puede, ni debe de mi presumir, por ser, como soy, buen Christiano, temerolo de nuestro Señor, hombre honrado, y Hijodalgo, y quieto, y pacifico, y de buena fama, y por tal soy habido, y tenido, y comunmente reputado:

(e) 3. tom. Variar. cap. 6. n. 7. (f) Juxta text. in leg. *Constitutionibus*, ff. de *Injur.* &

principalmente, que yo, y el dicho Ticio eramos muy intimos amigos, y entre nosotros no precedio enojo, por do se oviese de seguir la dicha question. Lo otro, porque al tiempo que el dicho adverso dice, haverle herido en la plaza mayor de esta Ciudad, estaba yo en la Vega, y conforme a la distancia del lugar en un mismo tiempo, está claro, está yo en culpa, y ser imposible haverle yo herido. Lo otro, porque caso no confesado, que yo huviera cometido el dicho delito, y que contra mi se probará, hacerlo para mi propia, y necesaria defenfa, con la moderacion requestada del derecho, porque el dicho Ticio, o seria el agresor, y el me acometeria primero para me matar; de tal suerte, que para defender mi vida seria necesario el yo herirle. Lo otro, porque el dicho Ticio me perdono, y remitió el derecho, que contra mi podia tener por razon de la dicha question. Lo otro, porque, en lo que toca a la estimacion de la injuria, daños de manquadad, y cura que el dicho adverso pide, no há lugar: porque en caso negado, que yo huviera cometido el dicho delito, la dicha estimacion no se debe hacer en tanta cantidad, atento la calidad de su persona, y lo que podia ganar el dicho adverso a su oficio, que serian treinta ducados cada año, poco mas, o menos. Por las quales razones, y la que mas en mi favor haga, a Vmd. pido, segun de suso pedido tengo, y en lo necesario el oficio de Vmd. imploro, pido cumplimiento de justicia, y las costas por esto.

62. Otrosi a Vmd. pido, y necesario siendo, con el debido acatamiento requiero las veces, que soy obligado, que pues del proceso no resulta culpa alguna contra mi, me mande soltar libremente de la prison en que estoy, o a lo menos me mande dar en fiado, y para ello, &c.

EXPOSITIO CLAUSULARUM hujus libelli responsorii.

62. Diximus: *Por persona de mi Procurador, con licencia que para ello tengo, &c.* Ista clausula procedit ex his, quae supra resolvimus circa expositionem primae clausulae libelli aculatoris.

63. Diximus: *En que en efecto dice, &c.* Ista clausula usque ibi: *Lo otro*, erit explicanda, juxta ea, quae resolvimus in prima parte, hu-

in §. *Pana*, Instit. de *Injur.* & in leg. 24. tit. 9. Partit. 3.

hujus primi tomi, in 7. Tempore, circa explanationem libelli responsorii rei.

64. Diximus: *Ni se puede, ni debe de mi presumir, por ser muy buen Christiano, &c.* Ista clausula apponitur ad effectum, quod si contra accusatum sint aliqua inditia levia, & praesumptiones minus idoneae ad torturam, per eam purgentur: 65. quia *semel bonus semper praesumitur bonus*. (g) 66. Et similiter Nobilibus honoratus non praesumitur aliquid mali facere: (h) quae tamen praesumptiones sunt juri solummodo, secundum Glossam, (i) & ita per probationem in contrarium adductam cessant: ac ideo accusatus tenetur eas allegare, articulare, & probare, ut in praesentium statum reponatur: (j) & praxis hujus clausulae ortum habuit ex Angelo: (k) *ubi dicitur quod in illis libellis*

68. Diximus: *Lo otro, porque al tiempo que el dicho adverso, &c.* Ista clausula apponitur ad probandam exceptionem negativam loco, & tempore coartatam. (l) 69. Et si locus, ubi reus accusatus dicit, se fuisse tempore commissi delicti, parum abesse a loco commissi delicti, ita quod tempore illo potuisset ire, & redire, tunc accusatus dicere debet, quod *continuu* per totum id tempus, quo accusator dixit, commissum fuisse delictum, in illo loco accusatus fuisse, nec unquam ab eo recessit, secundum Joannem Andream, & alios. (m) 70. Sed si locus commissi delicti multum distaret a loco, ubi accusatus tempore illo fuerat: ita quod nullo modo tempore illo accusatus posset ibi adesse, tunc necesse non est, quod reus dicat se *continuu* toto tempore illo fuisse in

alio loco, secundum Albericum, & Baldum. (n)

71. Diximus: *Lo otro, porque, caso no confesado, que yo huviera cometido el dicho delito, hacerlo para mi propia defenfa, &c.* Ista clausula apponitur ad denotandum, 72. quod quando delictum commissum fuit ad necessitatem defensionem delinquentis, quod non est punibile, quia *defensio jure Divino, Naturali, & humano* cuilibet permilla est; (o) 73. quae in tantum procedit, quod offendens, vel occidens Clericum ad sui defensionem, non incurrit excommunicationem, neque irregularis efficitur: (p) 74. & nedum defensio licita est pro se, verum etiam pro rebus suis, & pro consanguineis, & vicinis, (q)

75. Quae defensio permilla est cum moderate inculpata tutela, (r) hoc est, quando invasus esset ita in periculo vitae constitutus, quod si non se defenderet, mortem vel injuriam evadere non posset. (s) 76. Et dicitur quis in discrimine vitae constitutus, eo ipso quod videret adversarium ad se venientem armatum cum gladio evaginato, nec tenetur expectare quod prius ab eo percutiatur, vel offendantur. (t)

77. Adverte tamen, quod si invasus modum defensionis excedat, puniri non debet *pena ordinaria*, sed mitius propter excessum, quia non videtur fuisse in tanta culpa, qui justum dolorem temperare non potuit. (u) 78. Et facit, quia invocandum est ei, qui provocatus voluit ilesi. (x) Facit etiam, quia impunitandum est aggressori, qui causam delicti pra-

ff2 buit.

(g) Juxta text. in cap. *Miramur* 61. Distinct. & in cap. *Mandata*, & in cap. fin. de *Presumpt.*

(h) Argum. text. in leg. *Non omnes*, §. *A Barbaris*, ff. de *Re militi.* & in leg. 2. tit. 9. Part. 2. & faciunt, quae DD. notant in cap. de *Multa*, de *Prob.* & in leg. *Nobiles*, Cod. de *Comerc.* & *mercator.*

(i) In regula, *Semel malus*, de *Reg. jur.* lib. 6.

(j) Ut probatur in cap. *Illud*, de *Presumpt.* & in cap. *Inquisitionis*, & in cap. *Qualiter*, & quando II. de *Accus.*

(k) De Maleficiis, verbi *Fama publica*. Et de ista clausula vide omnino Jul. Clar. lib. 5. Sentent. §. fin. quae II. 60. n. 23. & in quae II. 21. n. 1.

(l) Juxta text. in cap. *Terio loco*, de *Probat.* & notat gloss. cap. *Bona*, verbi *Facti naturam*, de *Elect.* & probatur in leg. 1. & 2. tit. 14. Part. 3. & resolvit Lanfr. de Orjan. in cap. *Quoniam contra falsam*, de *Probat.*

(m) In cap. *Ex tenore*, de *Testib.* Bald. in leg. *Optimam*, Cod. de *Contrahend. & committ. stipulat.* & glossam in §. *Item verborum*, verbi *Quo*, Instit. de *Instit. stipul.*

(n) In d. d. leg. *Optima*, & Agid. Borsium in *Praxi Crimi.* tit. de *Defensionibus reorum*, n. 24.

(o) Juxta text. in leg. *Ut vinu*, ff. de *Juss. & jur.* & in leg. 1. §. *Cum ardet*, ff. si *quadr. panper. feciss. dicat*, in leg. *Scientiam*, §. *Qui cum alter*, ff. *Ad leg. Aquil.* in leg. 1. Cod. *Unde vi*, & in §. *Quod vera*, Instit. de *Jur. natural. Gent.*

(p) & in cap. *Significasti* II. verbi *Si vero*, de *Homic.* & in Clem. 1. de *Homic.* & utrobique hanc conclusionem notant DD. & probat etiam text. in leg. 2. tit. 8. Part. 7. & in leg. 3. & 4. tit. 33. lib. 8. Recop. & in Ordinar. Lusitanorum, lib. 4. tit. 10. in princ. & pro regula cam ponit Petrus Duenas in reg. 192. & hae explicat Jul. Clar. lib. 5. Recept. Sentent. §. *Homicidium*, a n. 24.

(q) Juxta text. in cap. *Si vero I.* verbi *Si vero*, de *Sent. excom.* & in Clem. 1. de *Homic.*

(r) Juxta text. in leg. *Coruetia*, ff. de *Injur.* & in leg. 2. & 3. ff. de *Liber. caus.* & in leg. *Si quis in servitute*, ff. de *Furt.* & in cap. *Dilecto*, de *Sentent. excom.* lib. 6. & in cap. *Non inferenda*, & in cap. *Forstado* 23. quae II. 3. & in cap. *Error* 83. Distinct. & ultra DD. ibi notat Petrus Duenas in reg. 191. Navar. in dict. cap. *Non inferenda* in fin. Manual. Hispan. & in Manual. Latin. cap. 24. a n. 15. & Jul. Clar. ubi supr.

(s) Juxta text. in leg. 1. Cod. *Unde vi*.

(t) Juxta text. in dict. Clem. 1. de *Homic.* & in leg. 1. *qui aggressor*, verbi *In discrimine vite constitutus*, Cod. de *Siccar.* & notat gloss. magistr. in leg. 1. Cod. *Unde vi*.

(u) Juxta Glossam in dict. leg. 1. & notat Petrus Duenas cum pluribus in dict. reg. 192. limit. 1. & Jul. Clar. in dict. §. *Homicidium*, n. 33.

(x) Arg. text. in leg. *Si adulterium*, §. *Imperatores*, ff. de *Adult.*

(y) Juxta text. in leg. *Qui cum major*, §. *Si libertus*, ff. de *Don. liber.*

buir. (y) 79. Facit etiam, quia homo intendo dolore promotus, non est in plenitudine intellectus: (z) 80. quibus adde, quod si reus in sua confessione negaverit, se delictum illud commisisse, & deinde, habita copia processus, viderit se de illo delicto convictum esse, adhuc poterit probare, se illud fecisse ad sui defensionem, & erit audiendus, secundum Bartolum: (a) & est ratio, quia reus pluribus, & diversis exceptionibus uti potest. (b)

81. Et advertere, quod accusatus non debet simpliciter dicere se commisisse delictum ad sui defensionem, sed debet dicere, pramittendo negationem ejus, ut in libello diximus, ibi: *Lo otro, porque caso no confesso, que yo buviera cometido el dicho delicto, &c.* (c) 82. alioquin, si simpliciter diceret, se ad sui defensionem fecisse, accusator posset acceptare suam confessionem pro illa parte, qua confessus fuit delictum, & eam repudiare pro ea parte, qua dixit se ad sui defensionem fecisse, secundum Bartolum. (d)

83. Non tamen ex hac sola confessione reus erit puniendus *pena ordinaria*, sed alia extraordinaria, secundum Panormitanum; (e) quidquid contrarium resolvat Socinus, (f) & aliter contra Panormitanum, & Socinum resolvat D. Franc. à Sarmiento: (g) ac proinde ad virandas has contrarietates optima erit si prædicta cautela, ut præmissa conditione, protestatione, vel negatione, ex qua mendacium non inferatur, reus dicat ad sui defensionem commisisse, tunc enim ex tali confessione evi-

tabit torturam, & mortem, ut notat Panormitanus. (b)

84. Adverte etiam, quod ad probandam hanc defensionem admittuntur conjecturae, & aliae probationes præsumptæ, & testes familiares, & consanguinei, ut cum communi DD. resolvit Anton. Gomez. (i)

Diximus: *Lo otro, porque el dicho Ticio me perdonó, y remitió, &c.* Ista clausula apposta fuit, ad excusandum se reum à pena delicti, 85. quia injuria privata per pactum remittitur: (j) & an tunc Judex *ex officio* procedere possit adversus delinquentem, resolvit Anton. Gomez. (k) 87. Quinimo in omnibus criminibus capitalibus penam sanguinis ingerentibus, excepto crimine adulterii, transactio licita est. (l) Et an tunc, facta transactio, Judex ex officio procedere possit, resolvunt Anton. Gomez, & D. Meneles, ubi supra. 88. Et est advertendum, quod si offensus remittat simpliciter injuriam sibi illatam, non ex eo censetur remississe damna, expensas, & interest. (m)

89. Diximus in fine libelli: *A lo menos dár en fiado, &c.* Pro cuius explicatione resolve, 90. quod, quotiescumque ex delicto venit imponenda pena pecuniaria, & non corporalis, reus poterit relaxari à carceribus sub fidejussoribus. (n)

Fallit tamen hoc in casu leg. 2. tit. 10. lib. 8. Recop.

Et in casu leg. 1. & 2. tit. 7. lib. 8. Recopil.

Et

(y) Ut in leg. *Quoniam multa*, Cod. *Ad leg. Juliam*, de Vi.

(z) Secundum Bald. col. fin. Jass. col. 2. Dec. col. 4. Fortun. Garcia col. 5. n. 8. in dict. leg. *Ut vim*, & Panorm. in cap. 1. de *Injur.* & in cap. *Dilecti*, de *Except.* & Felin. in cap. *Significasti* II. de *Homic.* & ante eos tenet gloss. in cap. 1. verbo *Proposandum* in fin. 23. quæst. 1. & resolvit Anton. Gom. in 3. tom. Variar. cap. 3. n. 24. & Covar. in Clem. unic. 3. part. 5. unic. n. 3. de *Homic.*

(a) In leg. *Mena ex his*, ff. de *Reg. jur.* cujus opinio communis est, teste Decio in cap. *Pastoralis*, n. 15. in fin. de *Except.* Boer. in dec. 164. n. 12. & Bos. in *Praxi Crim.* in tit. de *Defensione reorum*, n. 4.

(b) Ut in leg. *Mena pluribus*, de *Regul. jur.* lib. 6.

(c) Ita concludit Dec. in cap. *Cum venerabilis*, n. 20. in fin. de *Except.* est communis opinio ex *Aegid. Bolsio* in *Pract. Crim.* tit. de *Confes.* n. 36. & Jul. Clar. lib. 5. Sentent. §. fin. quæst. 55. n. 17. & refert Menoch. lib. 2. de *Arbitr.* cal. 279. n. 7.

(d) Receptum communiter in leg. *Aurelius*, §. *Idem*, ff. de *Liberat. leg.* & ita cum pluribus resolvit Ant. Gomez. 3. tom. 3. Variar. cap. 3. n. 26. & Alciar. in *Tract. de Præsumpt. reg.* 3. præsumpt. 39. num. 7. Bolsius in *Praxi Crim.* tit. de *Confes.* num. 19. & Jul. Clar. in dict. quæst. 55. n. 15. Didac. Perez in leg. 1. tit. 4. lib. 3. Ord. col. 929. & Menoch. lib. 2. de *Arbitr.* cal. 95. n. 37.

(e) Cap. *Auditis*, n. 32. de *Præscript.* Dec. in cap. *Cum*

venerabilis, n. 20. de *Except.* & Ant. Gom. in dict. cap. 3. n. 26. & Tiraq. in *Tract. de Pœnis temperand.* caus. 27. n. 7. Gram. dec. 5. n. 14. Didac. Perez in leg. 1. tit. 4. lib. 3. Ord. col. 932. Menoch. lib. 2. de *Arbitr.* cal. 279. n. 6. Jul. Clar. ubi supr. n. 16. & Dec. Pedamont. 60. n. 9. Alex. Stiat. in *Pract. Jud.* cap. 20. n. 42.

(f) In leg. *Non utique*, ff. de *Except.*

(g) Lib. 1. Select. cap. 1. n. 11. & 12.

(h) In dict. cap. *Auditis*; col. pen. Alex. de Imol. in leg. *Non solum*, §. *Sciendum*, col. 1. ff. de *Oper. nov. nunt.* Hypolit. in *singul.* 185. Jass. in dict. leg. *Ut vim*; col. 1. & 2. & Rebus. in *Repet. leg. Divus*, ff. *Ad S. C. Syllan.* super gloss. 1. n. 53.

(i) In dict. cap. 3. n. 27.

(j) Juxta text. in leg. *Si tibi decem*, §. 1. ff. de *Pass.* & in leg. *Si unus*, §. *Paucus ne petas*, ff. eod. & in leg. *Non solum*, §. 1. ff. de *Injur.*

(k) In 3. tom. cap. 1. n. 10. & cap. 3. n. 55. & Dec. Anton. Menes. in leg. *Transigere* à n. 41. Cod. de *Transact.*

(l) Juxta text. in leg. *Transigere*, Cod. de *Transact.* & in leg. 2. tit. 1. Part. 7.

(m) Secundum Bald. in dict. leg. *Si tibi decem*, §. 1. & Alex. n. 2. & Panorm. & omnes communiter in cap. 1. de *Injur.* & Jass. in leg. 1. n. 16. ff. de *Pass.*

(n) Ut in leg. 1. §. *Dixus*, ff. de *Custod. reor.* & ibi communiter DD. & in leg. *Est 1. §. Super his*, Cod. de *Appell.* & in leg. 10. tit. 29. Part. 7.

Et in casu leg. 5. tit. 4. lib. 8. Recop.

At verò si poena corporalis imponenda sit, tunc sub fidejussoribus relaxari non potest, (o) ut resolvit Suarez. (p) 91. Et quotiescumque confiterit de innocentia rei, poterit sub fidejussoribus relaxari, quinimo, & absque eis: (q) 92. & constare hoc poterit, facta publicatione testium; (r) ac ideo in dicto libello prædicta clausula fuit appollita.

93. Et advertere, quod si in casibus, in quibus reus potest sub fidejussoribus relaxari, Judex nolit eum relaxare, irrogat ei injuriam, & in Syndicatu tenebitur actione injuriarum. (s)

EX §. SEPTIMO.

SUMMARI A.

I Libelli responsorii rei danda est accusatori copia, ut intra certum tempus respondeat: & utraque parte replicante, concludendum ad probationem.

2 In causis criminalibus breviores termini arbitrio Judicis præstandi sunt, quam in civilibus.

3 In criminalibus causis, etiam feriatis diebus procedendum.

§. SEPTIMUS.

DE REPLICA ACCUSATORIS, & duplica rei.

I Postquam prædictus libellus responsorius rei fuerit porrectus, Judex præcipit ejus copiam exhiberi accusatori, & quod intra certum tempus respondeat, & tunc utraque pars allegat cum replica, & duplica, & concluditur ad probationem. Circa quæ observanda, omnia resoluta supra in prima parte hujus primi tom. in 7. Tempore, circa explicationem libellorum replicationis, & duplicationis.

2. Et advertere, quod licet in criminalibus procedatur, admittat causatum civilem; (t) 3. tamen termini breviores in criminalibus arbitrio

(o) Ut in leg. 3. ff. de *Custod. reor.*

(p) In Allegatione, de fidejussore in caus. Crim. n. 13. Hypolit. in *Pract. Crim.* §. *Attingam*, n. 1. cum seqq. Bolsius in *Pract. Crim.* tit. de *Incarcer. fidejussor. relaxando*, n. 1. Anton. Gom. in 3. tom. cap. 9. n. 8. & probatur in leg. 16. tit. 1. Part. 7. & ibi Gregor. Lup. verb. *Sobre fiador.*

(q) Juxta text. in dict. leg. 1. ff. de *Custod. reor.*

(r) Ut in leg. 2. in fin. Cod. de *Exhib. reis*, & notat Bald. in leg. *Sed si his*, Cod. de *In jus voc.* Alex. in *Addit. ad Bartol.* in leg. 1. ff. de *Custod. reor.* col. 2. Rod. Suarez in

Alleg. de fidejuss. in caus. Crim. n. 26. & Hypolit. in dict. §. *Attingam*, n. 16. & Anton. Gom. in dict. cap. 9. num. 7.

(s) Juxta text. in leg. *Si verò pro condemnato*, §. 1. ff. *Qui iuris cog.* Et ita firmat Angel. in *Tract. de Malefic. vers. Pro* quibus Anton. fidejuss. & in *vers. Et nota*, quod ff. aliusq. & Hypolit. in dict. §. *Attingam*, n. 17.

(t) Ut in leg. *Abstem*, ff. de *Pœnis*.

(u) Ut supr. diximus, & firmat Roman. *singul.* 694.

(v) Lib. 5. *Receptorum*, §. fin. quæst. 45. n. 4.

trio Judicis debent assignari, & in eis potest procedi diebus feriatis, cum causa incarcerationum sit pia. (u)

EX §. OCTAVO.

SUMMARI A.

I JUDEX recipit partes ad probationem, prolata sententia interlocutoria, postquam ab eis conclusum est: & intra terminum ab eo assignatum interrogatoria adducenda sunt.

2 Interrogatoria in criminalibus solummodo ex parte accusatoris, aut Fisco pro positionibus ponuntur reo, quibus respondebit; ex ejus tamen parte nulle positiones recipienda de consuetudine.

§. OCTAVUS.

DE SENTENTIA INTERLOCUTORIA ad probandum, & de termino probatorio.

I Postquam conclusum est per partes, Judex profert sententiam interlocutoriam, qua recipit partes ad probationem, eodem modo quo diximus supra, in prima parte, hujus primi tom. in 8. Tempore, & infra terminum assignatum à Judice in hac sententia, partes producunt sua interrogatoria eodem pacto, quo diximus in dicto 8. Tempore: Et licet in causis civilibus utraque pars ponat suum interrogatorium pro positionibus alteri, ut resolvimus in dicto 8. Tempore; 2. tamen in causis criminalibus solummodo respectu accusatoris, vel Fisci positiones ponuntur reo, quibus respondere cogitur: ex parte verò rei accusati positiones non ponuntur accusatori, vel Fisco, & ita de consuetudine observari firmat Jul. Clarus. (a) Deinde in prædicto termino probatorio utraque pars producit suos testes, qui debent jurare, & examinari in termino dicto, ut diximus in dicto 8. Tempore; testes tamen in his causis criminalibus ipsi Judici sunt producendi, & juramentum prætare, & ab eo debent examinari, nec

Alleg. de fidejuss. in caus. Crim. n. 26. & Hypolit. in dict. §. *Attingam*, n. 16. & Anton. Gom. in dict. cap. 9. num. 7.

(f) Juxta text. in leg. *Si verò pro condemnato*, §. 1. ff. *Qui iuris cog.* Et ita firmat Angel. in *Tract. de Malefic. vers. Pro* quibus Anton. fidejuss. & in *vers. Et nota*, quod ff. aliusq. & Hypolit. in dict. §. *Attingam*, n. 17.

(g) Ut in leg. *Abstem*, ff. de *Pœnis*.

(h) Ut supr. diximus, & firmat Roman. *singul.* 694.

(i) Lib. 5. *Receptorum*, §. fin. quæst. 45. n. 4.